

Vem häckar i Dalafjällen?

Ingela Källén

Fåglar och fjäll är en bra kombination om man vill undersöka tillståndet i miljön. Fjällen utgör den del av landskapet som är minst påverkat av människan och fåglar är en grupp som är lätta att inventera och observera. De kan dessutom spegla både primära och sekundära förändringar i miljön. I Dalarna finns Sveriges sydligaste fjäll och med eventuella klimateffekter som höjer jordens temperatur kan man förvänta sig att se förändringar i miljön här, till exempel som en uppåtklätrande trädgräns. Då är det bra att veta vilka miljöer olika fågelarter finns i så man vet var man ska titta efter förändringar. Fågelinventeringar i Dalafjällen som Länsstyrelsen ansvarar för syftar till att övervaka eventuella förändringar i de olika fågelpopulationerna.

Två fågelarter som har identiska häckningsmiljöer kan endast samsas om det finns obegränsat med resurser, exempelvis föda. Sommartid i fjällen finns det gott om mygg så detta scenario skulle man kunna föreställa sig där. Om det däremot inte finns obegränsade resurser kommer arten med större fördel att konkurrera ut den andra arten som tvingas byta häckningsmiljö. I min studie ville jag undersöka detta lite närmare och se om det fanns något exempel på detta för de arter som hittas i Dalafjällen. Bergfink, lövsångare, rödstjärt, trädpiplärka och ängspiplärka var de arter som valdes ut för att studeras lite närmare.

Flera olika fjäll i Dalarna inventeras varje år av Länsstyrelsen i Dalarna men i mitt arbete valde jag ut Drevfjällens naturreservat för att studeras närmare. Reservatet omfattar 33 000 ha och de tre dominerande naturtyperna utgörs av barnnatturskog, fjällbjörkskog och rished. Inventeringarna skedde runt den högsta toppen som heter Härjehåga och ligger på 1185 m.ö.h., och de sträckte sig ner en bit in i skogslandskapet. Medeltemperaturen över året är noll grader och de flesta fåglar är flyttfåglar som anländer på våren då mattillgångarna ökar.

Det visade sig att under åren 2011-2013 har 63 olika fågelarter hittats i området runt Härjehåga. Av dessa är lövsångaren, bergfinken och rödstjärten de absolut vanligaste man ser eller hör. Även småspov och ängspiplärka är talrika i fjällmiljö och även gökens ”koko” hörs titt som tätt. Tio olika vadare hittades under den här tiden varav en är ljungpiparen, en karaktärsfågel ute på den öppna fjällheden där hans ensliga sång ljuder, piyy...piyy... Lövsångaren hittas i alla olika miljöer medan rödstjärten och bergfinken allra helst sjunger i barnnatturskogen. Ängspiplärka och trädpiplärka är två arter som är nära släkt men som hittas i helt skilda miljöer. Ängspiplärkan hittas nästan enbart ute på risheden och trädpiplärkan hittas bara i den skogsbeklädda delen utav landskapet. Här kan man då se en tydlig separation i val av häckningsmiljö. Kanske var det så att båda arterna först höll till i skogen men trädpiplärkan hade en fördel gentemot ängspiplärkan och tvingades att byta häckningsmiljö för att överleva. Det finns mycket mer skog än öppen mark i Sverige och det skulle därmed vara en fördel för den skogslevande arten då det finns mer resurser att tillgå. Det är svårt att med säkerhet säga något definitivt om detta och mer forskning behövs inom området.

Examensarbete i biologi 15 hp till kandidatexamen, 2013

Institutionen för biologisk grundutbildning, Avd. för populationsbiologi och naturvårdsbiologi och Länsstyrelsen Dalarna

Handledare: Jacob Höglund och Urban Gunnarsson